

Tolktjänsten: regler för tolkning och tolk på arbetsplatser

I Dokumentens tillkomsthistoria

På ledarmötet 7.3.2011 beslöt man att uppdatera temabeskrivningar från tidigare årsrapporter.

II Bruk av dokumenten

Intressepolitiska sekreteraren Cilla Schroeder har sammanställt dokumentet utgående från de nationella organisationernas rapporter den 22.8.2011.

Sverige har uppdaterat sina uppgifter i augusti 2011.

III Dokumentens relation till andra dokument

Detta dokument är en uppdatering av dokumentet "Nordiska rapporter vid Nordiska Hörselskadades Samarbetskommittés årsmöte i Roskilde 10.6.2007."

IV Tilläggsuppgifter

Justeringar kan skickas till den intressepolitiska sekreteraren.

V Lista över bilagor

VI Distribution

VII Regler för tolkning

Finland: FPA (Folkpensionsanstalten) har ansvaret för tolktjänster för personer med kommunikationshandikapp.

De som är hörselskadade, har en synskada och en hörselskada eller en talskada har subjektiv rätt till tolktjänst. För att få använda tolktjänsten måste man kunna uttrycka sig med hjälp av tolkning och kunna använda någon fungerande kommunikationsmetod.

Personer med hörselskada eller talskada har rätt att få tolktjänst i minst 180 timmar per år. FPA beaktar individuella behov när de beviljar tilläggstimmar. Därför är det möjligt att få fler tolkningstimmar än minimiantalet. Man kan också beviljas tolktjänst på en resa till ett annat land. Resan får vanligen vara högst två veckor lång.

I allmänhet behöver man ansöka om rätt till tolktjänst endast en gång. Men om man behöver tilläggstimmar, studietolkning eller tolktjänst på en resa till ett annat land ska man göra en skild ansökan.

Sverige: För närvarande arbetar en statlig tolkutredning som ska lämna sitt förslag till regeringen i början på november 2011. Troligen kommer detta innebära stora förändringar av tolktjänsten i Sverige då alla parter är rörande överens om att dagens system inte är bra. Det är rörigt, många betalningsansvariga och svårt för individen att veta vem man ska vända sig till.

Idag regleras tolksystemet av ett antal lagar och bestämmelser i Sverige:

- Hälso- o sjukvårdslagen (vardagstolkning som du nämnt nedan)
- Förvaltningslagen (När en myndighet har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad, bör myndigheten vid behov anlita tolk.)
- Förvaltningsprocesslagen (Behärskar part, vittne eller annan som skall höras inför rätten ej svenska språket eller är han allvarligt hörsel- eller talskadad, skall rätten vid behov anlita tolk.)
- Rättegångsbalken (tolk anlitas att biträda rätten om part, vittne eller annan som skall höras inte behärskar svenska språket)
- Skollagen (skolan är ansvarig för tolkkostnad när skolan behöver kontakta en förälder tex vid utvecklingssamtal)
- Förordningen om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga (bidrag till personligt biträde kan användas för tolkkostnader)
- Förordningen om statsbidrag till folkbildningen
- Ansvars- och finansieringsprincipen (tolkkostnad ska ses som en del av myndighetens "generella" kostnader)

Utbildningstolkning ska betalas av utbildningsanordnaren (ibland kan statsbidrag sökas för detta). Studiecirkelverksamheten är ett gränsfall – ibland får studieförbunden statsbidrag för detta, ibland betalar landstingen. Ibland kan studiecirkel eller andra kurser ses som "yrkesutbildning" och i så fall får man inte tolk via vardagstolkningen.

Arbetslivstolkning innebär att man får tolkning för arbetsplatsmöten m.m. men man får det inte för att "utföra" sitt arbete. Vad som är vad är ibland en tolkningsfråga där det är olika i olika landsting.

Norge: Retten til skrivetolk og tegnspråkstolk er i regulert i Folgetrygdloven. Det er ingen begrensninger på antallet timer, og man kan få tolk til alle typer formal/gjøremål. Formidles via tolksentralen i hvert fylke, som en del av hjelpemiddelsentralen. Det er imidlertid storm angel på tolker. HLF har i flere år jobbet interessepolitisk for å bedre tilgangen på skrivetolker, senest i møte med politikk ledelse i Arbeids- og inkluderingsdepartementet i april 2007. HLF har fått fullt gjennomslag for krav om billedteleontolkning også for skrivetolkebrukerne (iverksettes fra 2007), etter HLFs krav om dette på høring i Stortinget høsten 2005.

Danmark: I DK har man rett til tolkning til utdanning, jobb og sosial tolkning. Der er sektoransvar, d.v.s. det er opp til den enkelte sektor å sørge for tolk. Når et menneske med et hørehandicap skal til samtale med f.eks sosialforvaltningen, er det kommunen, der skal sørge for tolk. I forbindelse med utdanning er det den enkelte skole, der skal sørge for tilk osv.

Tolk på arbeidsplassen: Hørehæmmede og døvblevne i erhverv har mulighet for å få bevilget skrivetolkning, TKS-tolkning (Tegn Støttet Kommunikasjon) eller MHS-tolkning (Mund-Hånd-System-tolkning). Antallet av tolketimer er meget individuelt og kan variere fra nogle få ugentlige/månedlige timer opp til et fast timetal hver dag.

Färöarna:

Island: Rett til tolk er ikke lovsikret i en helhetlig lov. Man kan finne i helse- og trygdeloven at alle syke mennesker har rett til tolkning av opplysninger om sin sykdom og prognose. Tolkeservicen bæres opp av midler som kommer fra mange ulike instanser. Ikke alle får den tolkningen som de behøver. Orsaken kan bl.a. være mangel på tolk eller at penger til den eller den typen tolkning er oppbrukt. Et visst antal tolketimer er ikke sikret for hver person, vi har heller ikke tak på utdelte tolketimer til hver og en. De første som kommer får mens det rekker. Skrivetolk er ikke likestillt med tegnspråkstolk. For eks. Er penger til sosial tolkning kun til tegnspråkstolkning, ikke skrivetolkning. Heyranrhjelp har jobbet for å rette på dette bl.a. med møter med stadsråder uten å ha fått gjennomslag for våre krav. Tolkesituasjonen må revudered heltetlig og bygges opp.